Redacţiunea, Administraţiunea, şi Tipografia: Braşov, piaţa mare Nr. 30.

Scrisori nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retimet.

INSERATE se primesc la Administraţiune în Braşov şi la următórele Birouri de anunciuri: în Viena: *M. Dukes, Heinrich Schalek, Rudolf Mosse, A. Oppelik's Nachfolger; Anton Oppelik, J. Danneber*, în Budapesta: *A. V. Goldberger, Eckstein Bernat*: în Bucuresci: *Agence Havas*, Succursale de Roumanie; în Hamburg: *Karolyn & Liebmann*.

Preţul inserţiunilor: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă şi învoială.

Reclame pe pagina a 3-a o seriă 10 cr. séu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LVIII.

„Gazeta" iese în fiă-care ḑi.

Abonamente pentru Austro-Ungaria: Pe un an 12 fl., pe sése luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.

Pentru România si străinătate: Pe un an 40 franci, pe sése luni 20 fr., pe trei luni 10 fr. N-rii de Duminecă 8 franci. Se prenumără la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectori.

Abonamentul pentru Brasov administraţiunea, piaţa mare, Tărgui Inului Nr. 30 etagiu I.: pe un an 10 fl., pe sése luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 bani. Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti inainte.

Nr. 189. Braşov, Vineri, 25 August (6 Septemvre) 1895.

Aniversarea Sedanului.

După douĕ-ḑecĭ şi cincĭ de anĭ.

Cu mare şi justă mândriă a salutat împĕratul Germaniei, Wilhelm II, gloriósa învingere a armelor germane de-acum douĕ-ḑecĭ şi cincĭ de anĭ, la Sedan. De sĕptĕmânĭ întregĭ în Germania se serbéză diferitele victorii ale armatelor germane, ce-au premers ḑilei dela Sedan, ér în 2 Septemvre aceste serbărĭ şĭ-au ajuns culmea prin marea festivitate din Berlin, condusă de însu-şĭ împĕratul.

Wilhelm II a adus cu acéstă ocasiune tributul pietăţii sale faţă cu evenimentele istorice, ce-au făcut unitatea Germaniei. Dér după firea şi inclinarea lui, împĕratul a sĕrbătorit mai mult armata şi faptele ei vitejescĭ şi astfel acéstă serbare a luat un caracter mai mult militar.

Tóte vorbirile împĕratului au avut acest caracter şi numai în toastul ce l'a ţinut la prânḑul de paradă în sala cea albă a castelului regesc, a mai amintit, afară de armată, şi o parte din popor, pe socialiştii germanĭ. Dér i-a amintit într'un mod nicĭ de cum măgulitor pentru ei şi póte că prin condamnarea lor nemilósă şi prin amărîciunea şi dispreţul, ce l'a manifestat faţă cu ei, a trecut peste marginele, ce-i sunt impuse unui monarch constituţional.

Socialiştii germanĭ adecă nu numai că nu s'au însufleţit pentru serbarea Sedanului, dér au mers chiar până a se opune ei într'un mod, care, firesce, nu putea, decât sĕ vateme simţul naţional german. In toastul sĕu împĕratul a criticat acéstă straniă procedere a socialiştilor, dér atuncĭ, când i-a stigmatisat pe socialiştĭ ca pe o haită de ómenĭ, carĭ nu sunt vrednicĭ a purta numele de Germanĭ, ca trădătorĭ de patriă, contra cărora chiamă naţiunea la luptă, ca sĕ se scape de ast-fel de elemente: n'a ţinut sémă, că socialismul se baséză pe idei şi principii, carĭ au prins rădĕcinĭ afunde în poporul german şi, prin urmare, nu póte fi sugrumat cu forţa, ci tot numai pe aceeaşĭ cale, cum s'a desvoltat, póte fi şi combătut.

Décă socialiştii germanĭ condamnă rĕsboiul, condamnă cuceririle, cum a fost aceea a Alsaţiei-Lotaringiei, nu urméză încă de aicĭ, că ar condamna şi scopul, unitatea şi mărirea naţiunei, căcĭ rĕsboiul şi cuceririle sunt numai un mijloc.

Orĭ cât de necuviinciósă şi nepatriotică sĕ fi fost însĕ purtarea socialiştilor germanĭ în faţa aniversărei bătăliei dela Sedan, nu trebuia sĕ scape din vedere monarchul, că ei formézĕ, şi vor forma încă de aci încolo póte şi mai mult, un factor puternic în viéţa de stat a Germaniei şi că tóte legile şi mĕsurile escepţionale, ce s'au luat şi se vor lua în contra lor, nu vor isbuti întru nimic de a-l anihila.

Lucru firesc, că toastul împĕratului a făcut mare sensaţiă şi că s'a lăţit părerea, că se vor aduce nouĕ legĭ şi mĕsurĭ în contra socialiştilor. De-ocamdată însĕ cele mai multe foi sunt de părere, că nu este a se aştepta propunerea unei legĭ escepţionale în contra socialiştilor. Pentru acuma dér ministrul de interne se va mulţumi numai cu oprirea adunărilor social-democratice, ce ar voi sĕ se ocupe de serbarea bătăliei dela Sedan. Dér ce va mai fi în viitor?

Abstragênd însĕ dela însĕmnătatea, ce-o au enunciaţiunile din toastul împĕratului pentru interiorul Germaniei şi pentru raporturile dintre partidele ei şi guvern, este de remarcat şi împrejurarea, că prin accentuarea prea mare a caracterului militar în decursul serbărei, s'a produs şi în Francia un ecou fórte sensibil, care numai favorabil nu póte fi păcei.

Bate la ochĭ, că ambasadorul frances din Berlin, Herbette, încă cu câte-va ḑile înaintea serbărei a părăsit Berlinul, vĕḑênd disposiţia şi direcţiunea, ce-au luat'o serbările aniversare în Germania şi sub un pretext óre care a călĕtorit la Paris.

Militarismul german s'a manifestat Lunia trecută în culmea puterei sale. Germania póte fi mândră pe învingerile marĭ, ce le-a dobêndit cu spada sprijinită de noroc, acum 25 de anĭ. Dér îmbrăcată în armatura de aḑĭ din crescet până 'n tălpĭ, ea a nevoiă va afla pacea şi liniştea înlăintrul sĕu şi înafară va deştepta necurmat neodihnă şi îngrijire. Este invederat, că nu acésta póte fi calea adevĕrată pentru asigurarea păcei, a culturei şi a libertăţei popórelor.

CRONICA POLITICĂ.

— 24 August.

„N. Fr. Presse" scrie următórele despre **conferenţa episcopilor** ţinută la Budapesta: „Tóte vestile sosite din Ungaria spun, că circularele, ce vor fi îndreptate către cler şi către popor din partea episcopilor, sunt concipiate într'un ton destul de pacinic, nu provócă la luptă contra legilor bisericescĭ-politice, ci conţin îndrumărĭ referitóre la aceea, cum au de a-se împăca clerul şi credincioşii cu nouĕle legĭ, fără de-a ajunge în posiţiă de-a li-se opune. Ne mai încredinţéză şi despre aceea, că curia a avut o influinţă împăciuitóre asupra episcopilor. *Cu deosebire nunciul Agliardi a accentuat lipsa împăciurei intre biserică şi stat atât în atingerea sa cu Roma cât şi cu episcopii maghiarĭ. Nunciul care se apropiă din ce în ce mai tare de împăcarea cu guvernul maghiar*, a arătat chiar din incidentul conferinţei episcopilor, *că regretă divergenţa, ce se ivise între el şi guvernul maghiar.* Guvernul maghiar este convins că nunciul, care se pórtă cu afecţiune faţă de Ungaria, regretă neînţelegerile, carĭ i-au conturbat nu numai relaţiunile personale cu ministrul preşedinte maghiar, ci au avut efect chiar şi între representantul sfântului scaun şi biserica maghiară. Guvernul maghiar are date sigure, că nunciul doresce nu numai prosperarea bisericei maghiare, ci şi a statului maghiar. Relaţiunile normale *intre nunciu şi ministru de culte Wlassics* suut deja aplanate întru atâta, că convin chiar şi personal".

*

Francisc *Kossuth* publică în *„Egyetértés"* un articol, în care între altele se ocupă şi de **partida independentă**. Kossuth promite, că e hotărît a promova din tóte ale lui puterĭ *procesul de reunire în sînul partidei.* Spre ţinta acésta îşĭ va îndrepta tótă activitatea lui cu condeiul şi cuvêntul, deóre-ce simte, că acésta este sfântă datoriă a lui, mai ales, că ţéra are nevoiă de-o partidă independentă puternică. „Partida acésta — ḑice Kossuth — formézĕ puterea de mişcare în acéstă patriă". La sfîrşit îşĭ reînoesce promisiunea de-a lucra din tóte puterile, ca partida sĕ nu mai rĕmână sfăşiată, ci cu acuisiţii nouĕ sĕ între în viitorul parlament, sĕ se îmulţéscă şi sĕ ajungă la majoritate, ca pe basă legală sĕ-şĭ realiseze principiile de independenţă.

*

Ministrul de interne, Desider *Perczel*, a dat o instrucţiune, care conţine agendele şi cercul de activitate al organelor de supraveghiare pentru **purtarea matriculelor de stat**. Aceste organe de supraveghiare sunt, afară de inspectorii matricularĭ de stat numiţĭ de ministru, următórele: In Budapesta şi în oraşele cu drept municipal, primarul; în oraşele cu magistrat organisat, primarul; şi décă acesta este totodată şi purtător de matricule, atuncĭ viceşpanul; în comune marĭ şi micĭ, fisolgăbirĕul competent.

*

Ḑiarul frances *„Paris"* află de neînţe-

DEB Cluj / Central University Library Cluj

FOILETONUL „GAZ. TRANS."

Mănăstirea de Argeş.

Baladă poporală întocmită de **V. Alesandri**
Musica de Iacob **Mureşianu.**

III

Partea a doua.

Acum venim la partea cea mai forte a compositiei. Incepênd dela momentul, când în ḑorĭ de ḑi se urcă Manole pe schele, ca sĕ facă recunóscere, până la tragica zidire în zid a Anei, musica înaintéză *crescendo* în desfăşurarea dramei şi'şĭ ajunge culmea, efectul cel mai mare dramatic la fine, unde ţipetele Anei impresurate de zid sunt acompaniate de romanţa a doua a lui Manole şi de corul şi orchestra întrégă.

Cât pentru introducţia orchestrală, séu uvertura acestei părţĭ, n'o găsim aşa de reuşită, ca uvertura la partea întâiŭ. Ar puté sĕ fiă în genere mai scurtă şi mai puţin simfonică. Acolo, unde se anunţă ḑorile, trebuia sĕ fiă simfonic lucrată, dér durézĕ prea mult până ce rĕsare sórele, considerând mai ales, că este numai introducţia unei părţĭ a baladei, ér nu o simfoniă întrégă.

Rugăciunea lui Manole: „dă Dómne pe lume o plóiă cu spume" este mişcătóre. Musica cu *allegro vivace* în 6/8 tacte esprimă de minune, cum Manole vrea într'un resuflet, ca Dumneḑeu tóte sĕ le facă, ca sĕ i opréscă mândra în cale.

In corul *a capella:* „Domnul se 'ndura, ruga îi asculta", acompaniat numai de timpane, musica înfăţişéză norii ce s'adună şi căderea plóiei spumegate prin acordurĭ lungĭ şi variate.

Ruga lui Manole se repetă. El cere acum mai mult: sĕ sufle un vênt, care „braḑii sĕ-i despóie, paltinii se'ndóie, munţii sĕ rĕstórne".... Aicĭ corul întră cu vehemenţă în tempo fórte accelerat, orchestra imitéză vêntul şi vijelia. Corul încheiă cu versurile „Şi amar de ea, étă c'ajungea", şi emoţiunea ascultătorilor ajunge deja un grad mare.

Atuncĭ, după furtunele aceste, se face linişte şi naratorul printr'un recitativ interpretéză bucuria ce-o simţeau calfele şi zidarii, că a sosit Ana în mânia tuturor vijeliilor.

Urméză romanţa a doua a lui Manole:

Stăi mândruţa mea
Nu te spăria,
Că vrem sĕ glumim
Şi sĕ te zidim!

Musica esprimă adênca durere şi desperata lui prefăcĕtoriă, că glumesce, acompaniând numai o violină solo, ceea ce măresce efectul.

Acum vine corul: „Ana se 'ncredea şi vesel rîdea", care păstrând în ritm şi în armonisare gingăşia poesiei, merge tot crescênd în putere şi în iuţélă şi culminéză la: „ér ea vai de ea, nicĭ că mai rîdea". Musica îţĭ reamintesce scene analoge din „Lohengrin". Cu multă dibăciă compositorul face sĕ între aicĭ sopranul Anei, înainte de vreme, cu b-ul cel de sus în cor şi pregătesce astfel pe auḑitorĭ la tragicele momente ale zidirei ei în zid. Potenţa cea mai mare a orchestrei se desvóltă aicĭ — un val de vocĭ, una împletită într'alta, în cor şi orchestră, fără de întrerupere, carĭ pe încetul se pierd şi se finesc lin.

Solo „Manole, Manole, meştere Manole", fiind cântarea Anei, credem că ar trebui sĕ fiă ceva mai simplu. Scadenţa în semitonurĭ à la Wagner nu se prea potrivesce cu naturelul gingaşei Romăncuţe „flórea câmpului".

Corul „Ana se 'n credea" se repetéză şi-i urméză un frumos duet, a lui Ana şi a lui Manole. Fiă-care îşĭ cântă melodia sa — „Manole, Manole, meştere Manole" (Ana) şi „Stăi mândruţa mea" (Manole) — de-odată, şi duetul este aşa de bine şi artistic arangiat, încât armonia nu sufere nicĭ cea mai mică alterare.

Admirabil se încheiă partea acésta prin ansamblul între Ana, Manole şi cor. Ana începe „Manole, Manole", ér imediat întră şi Manole şi corul.

Aicĭ, în acest punct culminant al întregei balade, tóte puterile vocale şi orchestrare se întrunesc pentru a dobêndi efectul cel mai mare posibil dramatic.

lésă simţibilitatea şi susceptibilitatea pressei germane în cestiunea epistolei generalului frances **Munier** cătră **„Figaro“**, despre care amintisem şi noi. Numitul diar dice, că esistă sute de scrisorĭ de-ale oficerilor francesĭ, (d. e. cărţile generalului *Ambert*), carĭ ridică şi mai grele învinuirĭ asupra poftei de jaf a oficerilor germanĭ, decât cum o face scrisórea lui Munier. Dér chiar în Germania esistă publicaţiunĭ, în carĭ oficerĭ germanĭ mărturiseso fără nicĭ o genă, că ei şĭ-au adus cu sine din Francia în 1870—71 obiecte preţióse, ca suvenire. Insuşĭ împăratul *Wilhelm* a luat cu sine. la depărtarea sa din Versailles, ca suvenire, un candelabru frumos de bronz. „*Paris*“ citéză între alte memoriile de resbel ale colonelului prusian *Vogt* şi schiţele sublocotenentului bavarez *Emmer*. Diarul „*Matin*“ din Antwerpia asemenea publică un comentar la scrisórea generalului Munier, în care comentar se dic următórele: „Imĭ aduc fórte bine aminte, că, aflându-mĕ pe timpul rĕsboiului franco-teutonic în ţinutul din împrejurul oraşului Metz, audisem despre furtul comis de soldaţii germanĭ într'un castel învecinat. Când domnul castelului află despre furt, alergă călare după trupele germane şi reproşă oficerilor germanĭ pentru faptul comis. Aceştia făcură cercetare şi aflară pe tălharĭ în persóna celor doi soldaţĭ, carĭ serviseră le mésă, şi carĭ numai decât fură împuşcaţĭ“.

*

Timpul ce restéză până la numirea unui **cabinet definitiv austriac**, se umple cu diferite faime şi combinaţiunĭ. Unii dic, că contele *Badeni* a conferat cu căpitanul cercual din Teplitz, prinţul *Hohenlohe*, ca prin el sĕ se apropie de guvernorul Boemiei, conte *Thun*. Alţii afirmă, că presumtivul ministru-preşedinte a întrat în pertractărĭ cu contele *Hans Leaebur*, ca acesta sĕ ia un portofoliu. „*Vosische Zeitung*“ publică, din un isvor vienes „mai bine informat“, deja lista completă a miniştrilor: *Badeni*, presidiu şi interne; *Gautsch*, culte; *Bilinski*, finanţe; contele *Gleispach*, justiţiă; *Exner*, comerciu; contele *Zedtwitz*, agricultură; contele *Welsersheimb*, rĕsboiu; *Marchwicki*, comunicaţiune. „*Münchener Allg.-Zeitung*“ din contră dice, că *Bilinski* va fi ministru de comunicaţiune şi *Böhm-Bawerk* de finance. Aceste sunt decĭ cele mai nouĕ ediţii de combinaţiunĭ.

„Pe calea păcei“.

Sub titlul acesta „*Magyar Hirlap*“ dela 4 Septemvre publică pe pag. 2 un articol de sensaţiă în actualele împrejurărĭ. Reproducem şi noi părţile marcante ale acestui arcul. Étă-le:

In cestiunea română se pregătesce o schimbare şi dela conferenţa din Bruxella tóte semnele arată, că în cestiunea acésta punctul nostru de vedere în curênd nu va sta isolat. Atât în pressa română, cât şi în cea maghiară se ridică vocĭ de pace. Chiar şi aceia, carĭ sunt fórte supĕraţĭ, vorbesc mai domol, ura cu orĭ ce preţ se pare, că va înceta, şi se speră, că cu grabă va sosi timpul, când vom începe a înţelege cuvêntul dintre noi, care comparându-l cu trecutul însemnéză un mare şi însĕmnat progres în viéţa naţiunei române şi maghiare.

A juca rol împăciuitor *inter duos litigantes* e lucru ingrat, şi décă noi ne-am angageat la acésta, n'am avut în vedere decât marele scop şi interesele unei naţiunĭ. Ar fi o hipocrisiă a nega, că simţim satisfacţiune adĭ, când după doi anĭ, când am dis primul cuvênt, se spune acum şi al doilea cuvênt din parte *română* şi *maghiară*.

Fóia ungurésca spune apoi, că la 1886 Iuliu *Horváth* a scris o broşură, în care a pledat pentru o apropiere între Românĭ şi Maghiarĭ, deórece interesele Maghiarilor sunt marĭ în România. Spune apoi, că la 1893 el a ţinut în parlamentul din Budapesta un discurs în afacerea-*Pavel*, care a făcut, ca Majestatea Sa sĕ facă nisce enunciaţiunĭ la Boroş-Sebiş, cu ocasia manevrelor.

Cam o lună după acéstă vorbire — continuă „*Magyar Hirlap*“ — Iuliu Horvath a călĕtorit la Bucurescĭ, unde l'a visitat un colaborator al diarului român „*Ţara*“ care l'a interwievat *în cestiunea naţionalităţilor*. „*Ţara*“ s'a ocupat cu declaraţiunile lui (Horváth) într'un lung articul, accentuând mai ales, că deputatul maghiar interwievat ţine de necesar înainte de tóte *realisarea concordiei pe cale socială*, pe care basă se póte edifica apoi înţelegerea politică şi economică. „*Ţara*“ a scris între altele:

Situaţiunea rĕsboinică de faţă nu mai póte esistă, şi în mijlocul marelui slavism atât Maghiarii, cât şi Românii au acelaşĭ interes economic şi naţional. Şi bărbaţii noştri conducĕtorĭ politicĭ au acéstă părere, şi ne bucurăm fórte mult, că la părerea acésta încep a-se reîntórce acum şi cercurile conducĕtóre din Ungaria. Din rĕsboiul fratern, care decurge între Maghiarĭ şi Românii din Ungaria, aşa-dér între fiĭ aceleiaşĭ patrii, *nime nu trage folos, decât aceia, a căror pâne o formézĕ agitaţiunea*. Décă bărbaţii luminaţĭ ai Ungariei vor lua asupra-şĭ, ca şi în interesul patriei lor sĕ pună capĕt urei de rassă născută din şovinism, atuncĭ înţelegerea va urma de sine. Românii din Ardeal, carĭ sunt de mult apăsaţĭ. nu doresc alt-ceva, decât sĕ trăéscă în frăţietate cu Maghiarii; şi lumina pentru care se luptă fraţii noştri de peste Carpaţĭ, va fi făclia, care înainte de tóte va împrăscia întunerecul din Ungaria...

Insĕ acesta a fost singurul glas aprobator. Pressa română atăca cu amărăciune ideia împăcării şi trăgea la îndoială sinceritatea tendinţei spre acésta. Şi pressa maghiară lua aprópe acéstă posiţiă. Simplaminte nu credeau, orĭ nu voiau sĕ crédă posibilitatea păcei.

Pe noi nu ne turbura aşa ceva. Am rĕmas neclătiţĭ pe lângă principiile, carĭ ne-au condus dela început în cestiunea română. Şi étă, ce am esperiat?

Acel ton amar şi turbat s'a îmblânzit tot mai mult. Ba d-l *Sturdza*, şeful opositiei române, — care hotărît trăgea la îndoială, că sentiment sincer conduce pe acela, care întinde mâna de pace Românilor — în decursul unui an a ajuns tocmai la opiniă contrară, şi acum vede şi el, că lupta acésta nu se póte decide prin rĕsboiu.

Curênd după schimbarea vederilor lui *Sturdza*, s'au afiat şi câte-va foi române, carĭ tractau cestiunea cu mai multă bunăvoinţă. Insĕ desnodamentul şi schimbarea actuală le-a causat mai ales rolul, ce l'a jucat contele Albert *Apponyi* la Bruxella. Succesul principal al lui Apponyi noi nu l vedem în aceea, că prin clasicismul oratoriei sale a trântit pe slăbănogii sĕi contrarĭ românĭ. Succesul lui, este acea păşire calmă, dér pe deplin hotărîtă şi cu adevĕrat concept de bărbat de stat, ce s'a manifestat în vorbirea lui. Cu aprobarea însufleţită a întregului congres, el a putut sĕ declare, că *aceste douĕ naţiunĭ au lipsă una da alta şi trebue sĕ progreseze în pace una alăturĭ de alta.*

Şi acum étă, că se ridică de-odată vocĭ nouĕ în pressă. „*Românul*“, care nu tocmai de mult propaga ura, scrie acum în următorul mod:

Noi Românii din regat trebue sĕ ne nisuim, ca *lupta, care decurge cu Maghiarii în Ardeal, s'o îmblânzim şi s'o facem sĕ înceteze*, ér agitaţia sĕ n'o mărim. Tocmai pentru acésta *nu înţelegem procedura lui Urechiă urmată la Congresul de pace.* Căcĭ ce fel de pace este aceea, décă tocmai la Congresul de pace noi voim sĕ creăm conflicte nouĕ pe lângă cele vechĭ? *Nouĕ, carĭ hotărît trebue sĕ ţinem cu tripla alianţă*, nu ne este iertat sĕ comitem ast-fel de erorĭ, căcĭ şi în interesul nostru este amiciţia statelor aliate, numai ast-fel putêndu-ne asigura esistenţa şi *numai ast-fel putênd îndrepta situaţiunea fraţilor noştri.* Nu este vorba numai de fraţii din Ardeal, ci şi de esistenţa regatului român, care este adĭ punctul central al Românimei, cum odinióră a fost Ardealul légănul sĕu. *Sĕ grijim aşa-derá*, ca prin o politică rĕsboinică, cum a fost aceea dela Congresul de pace, *sĕ nu periclităm interesele patriei nóstre şi sĕ nu îngreunăm situaţiunea fraţilor noştri din Ardeal.*

La acestea reflectéză „*Pester Lloyd*“ declarând, că décă acéstă nouĕ direcţiă a pressei române va fi statornică, atuncĭ noi facem uitate calomniile aruncate contra nóstră anĭ de-arêndul şi cu bucuriă salutăm pressa şi societatea română în tendinţa, ca ea sĕ fiă un factor al politicei de pace interne a triplei alianţe...

Catedra de limba română dela Oradea-mare.

Bihor, August 1895.

Stimate D-le Redactor! In articulul prim al preţuitei „Gazete“ Nr. 179 dela 12 (24) August ne surprindeţĭ cu durerósa constatare, ce-o faceţĭ pe basa raportului anual al gimnasiului romano-catolic din Oradea-mare, că catedra de limba română dela acest gimnasiu e pe cale de desfiinţare, fiind limba română declarată pentru viitor ca studiu facultativ şi nu regulat.

Am căutat sĕ aflu, care a fost causa declarărei limbei române ca studiu facultativ şi pentru ca sĕ fiu cât mai bine informat am vorbit cu câţĭ-va din ai noştri şi cu 2—3 membri din corpul profesoral dela gimnasiul rom.-cat. din cestiune. Şi durere, de trei orĭ durere, ai noştri mi-au dis, că în primul loc ar fi causa însu-şĭ profesorul de limba română, care sub pretext, că aci sufere de durere de ochĭ, aci de picióre. aci de dinţĭ, apoi de pĕr, de unghii şi nu mai sciu de ce, în tot anul şcolastic *abia a ţinut 10—20 óre de limba română*, ba unii diceau, că n'a ţinut mai mult de *o óră la lună*. Apoi strĕinii mi-au dis: „décă profesorul respectiv şi superiorii lui, adecă guvernul diecesan, nu se interesézĕ de studiul limbei române, pentru-ce sĕ ne interesăm noi?“

Din ast-fel de informaţiunĭ, primite dela ómenĭ serioşĭ, aşa cred, că cu drept cuvênt pot sĕ fac deducţiunea, că directorul gimnasial va fi dat informaţiune la forul competent despre indolenţa şi neinteresarea profesorului faţă cu studiul sĕu, după care apoi va fi venit îndrumarea, care s'a tipărit în raportul gimnasial.

Eu, din parte-mĭ. până ce d-l profesor Dr. F. Bran funcţiona ca actuar episcopesc îl sciam ca om diligent şi acurat în oficiul sĕu; de aceea mĕ mir mult, cum s'a putut întêmpla, ca oficiul sĕu de profesor sĕ-l considere de-o *sine cura*, în aşa mod, că a atras cu sine clătinarea catedrei de limba română. De a-şĭ fi eu superiorul d-lui Dr. F. Bran d'abună sémă, că l'aşĭ fi avertisat la acéstă frăţesce, dér fiind-că nu sunt în posiţia de-a puté face acésta şi fiind-că causă e atât de gravă şi de vitală pentru toţĭ Românii, viu acum în óra a 11-a a apela la bunul simţ al guvernului diecesan, ca sĕ întreprindă paşii de lipsă pentru repararea greşelei.

Fii convins, d-le Bran, că nu din vre-o antipatiă, orĭ ură personală faţă cu d-ta, pe care tot-déuna te-am stimat, o face césta, ci din interesul şi iubirea, ce [illegible] faţă de némul meu şi de limba mea. [illegible] dóre mult, când sciu, că limba română [illegible] gimnasiul din Oradea-mare, unde până [illegible] era studiu regulat şi obligător de-odată devină studiu facultativ.

Mi-a rĕmas, ca pe calea acésta sĕ [illegible] repeţit pe guvernul diecesan, sĕ insiste [illegible] locul competent, ca şi mai departe sĕ [illegible] studiul limbei române ca studiu obligă[illegible]

Românul

SCIRILE ŢILEI.

— 24 August.

„Iosif Gall şi Valahii“. Sub tit[illegible] acesta „*Budapesti Hirlap*“ scrie, că Io[illegible] *Gall*, membru al camerei magnaţilor, [illegible] dat dat dimisia din tóte posturile, carĭ [illegible] ocupa în biserica română gr. or. „din ca[illegible] atacurilor îndreptate contra lui, pentru [illegible] a votat legile bisericescĭ ale guvernul[illegible] Fóia ungurésca mai scie sĕ spună, că [illegible] tropolitul Miron Romanul şi episcopul [illegible] ţianu şi-au dat multe silinţe a îndup[illegible] pe Gall sĕ-şĭ schimbe hotărîrea, insĕ [illegible] li-a succes.

—o—

Profesorul Weigand spionat. In[illegible] corespondenţă din Caransebeş, ce i-se [illegible] mite „*Dreptăţii*“ din Timişóra, se spu[illegible] că fisolgăbirĕul cercului Caransebeş, *Ge[illegible] Rudeu*, a adresat tuturor notarilor cercu[illegible] din paşalicul sĕu următórea ordonan[illegible] „Am primit scire despre aceea, că un a[illegible] mit Weigand, profesor din Germania, [illegible] intenţiunea sĕ visiteze regiunile ţĕrii, [illegible] cuite de Românĭ, pentru a studia relaţia[illegible] române, şi pentru a întra în legătură [illegible] agitatorii estremĭ. Te provoc dér, că d[illegible] numitul profesor s'ar ivi pe teritoriul [illegible] cului d-tale, *sĕ-mĭ trimiţĭ imediat şi prin[illegible] lăreţ raport despre acésta*, ér când se va [illegible] acolo, *sĕ-i urmăriţĭ cu atenţiune incon[illegible] activitatea*“. Corespondentul „Dreptă[illegible] spune, că ocârmuirea comitatului n'a [illegible] nicĭ o îndrumare solgăbirĕilor de-a p[illegible] sub pază poliţială pe ilustrul profesor [illegible] man, şi că fisolgăbirĕul *Rudeu* a făcut [illegible] mai din hiperzel „patriotic“, ce a făcu[illegible]

—o—

Cértă între fraţĭ. Foile ungurescĭ [illegible] registréză cu multă plăcere următórea sc[illegible] „Fóia „*Straja*“ din Neoplanta vorbesce [illegible] multă mâhnire despre scirea, după-care [illegible] *Gavrilla*, redactorul-şef al „*Zastavei*“, [illegible] mesce subvenţiune dela Liga valahă, c[illegible] apere alianţa sêrbo-română, deşi acésta [illegible] póte întêmpla numai spre paguba pop[illegible] lui sêrb Provóca pe cercurile normal[illegible] ale partidei radicale sêrbescĭ, ca pe [illegible] vrilla — care lucréză între Sêrbĭ, ca sp[illegible] român — sĕ-l silésca, ca grava acaus[illegible] „*Strajei*“ s'o aducă în discusiune înain[illegible] tribunalului de pressă, orĭ atuncĭ el sĕ [illegible] depărtat din fruntea „*Zastavei*“. Décă [illegible] mitetul central n'o va face acésta, atu[illegible] va fi clar înaintea fiă-cărui, care e capa[illegible] a judeca nepreocupat, că ómenii „*Zasta[illegible]* sunt o bandă ordinară de trădătorĭ, [illegible] nu merită, decât deplin dispreţ“. — C[illegible] dem, că redactorul-şef al „*Zastavei*“, [illegible] rĕspunde cum se cuvine acestei murd[illegible] isbucnirĭ a urei personale.

—o—

D-l Roberto Fava, cunoscutul pu[illegible] cist italian, care s'a domiciliat definitiv [illegible] Bucurescĭ, va eda, începênd din Septem[illegible] v. c., un diar popular-naţionalist, „*Mesego[illegible] Naţional*“, care va apăré în fiă-care Sâ[illegible] bătă. Preţul de abonament: In Româ[illegible] pentru un an 8 lei, în strĕinătate 10 [illegible] Abonamentele a-se adresa d-lui Robe[illegible] Fava, Bucurescĭ, strada armenéscă, 35.

—o—

Stipendii la scóla de agricultură [illegible] Bucurescĭ. In dia de 4 Septemvre st. [illegible] se ţine la scóla centrală de agricultură [illegible] Bucurescĭ esamen pentru ocuparea a [illegible] stipendii ale statului român. Condiţiun[illegible] de admitere la esamen sunt: 4 clase g[illegible] nasiale sĕu, reale, şi vêrsta de cel puţin [illegible] anĭ. Absolvenţii de 8 clase gimnasiale [illegible] cei cu testimoniu de maturitate se prim[illegible] fără esamen. Aspiranţii trebue sĕ fiă p[illegible]

Şi compositorului i-a succes pe de deplin a produce acest efect, care este cutrierător şi mişcă şi o inimă de pétră. In versurile:

Zidul rĕu mĕ strînge
Viaţa mi se stînge

sunt întreţesute ţipetele desperate şi îngrozitóre ale Anei, care scóte pe *C* cel de sus de opt orĭ după olaltă şi la fine îl ţine încă douĕ tacte, éră corul acompaniat de puternicele accente ale orchestrei, încheiă tragedia zidirei cântând: „încât vai de ea, nu se mai vedea.“

Partea a doua este fără îndoiélă cea mai reuşită din întréga operă musicală. Ea vedesce puternica concepţiune, sentimentul şi pĕtrunderea adêncă a compositorului şi documentéză forţa lui în armonisare şi orchestraie. Totodată e o probă viuă cât de acomodată este poesia poporală română cu geniul ei de a însufleţi pe compositorii noştri şi a-i avênta la concepţiunile cele mai marĭ musicale, carĭ sĕ nu se ruşineze a sta faţă cu operele clasice moderne ale naţiunilor apusene.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

...ţi la scólă în ḑiua de 3 Septemvre. In-...maţiunĭ mai de aprópe sĕ se céră la ...recţiunea scólei de agricultură din Bu-...rescĭ.

—o—

Adunarea Saşilor „verḑi“ în Codlea. ...mineca trecută au ţinut Saşii „verḑĭ“ ...adunare în Codlea pentru de-a lua ho-...rîre, că pe cine sĕ candideze ca deputat ...tal în locul fostul deputat săsĕsc Filtsch. ...adunare a luat parte un numĕros pu-...c, şi poliţia de stat a fost representată ...n fisolgăbirĕul Kostend, însoţit de 3 gen-...rmĭ. Au luat cuvêntul mai mulţĭ dintre ...presenţĭ, cu esceptiunea óspeţilor Bra-...venĭ, cărora nu li-se permise sĕ vorbéscă. ...dactorul ḑiarului „Kronstädter Zeitung“ ...tz Korodi, candidatul Saşilor verḑi, ţinù ...vorbire mai lungă, quasi vorbire-program, ...care espuse principiile, ce le va repre-...nta el în dietă în casul, décă va fi ales, ...deputat. Adunarea hotărî apoi cu una-...mitate, că pentru cercul fostului deputat ...iltsch, candidatul Saşilor verḑĭ este redac-...rul Korodi. Alegerea deputatului se va ...probabil în curênd.

—o—

Muşcătură de viperă. Intr'o comună ...tezată de foile ungurescĭ: Török-Várda, ...a întêmplat, că locuitorul Vasile *Daman* ...a culcat la umbra unui pĕr. In somn a ...mţit o muşcătură la o mână şi trezindu-...se află, că muşcătura provine dela un şarpe ...cu códa scurtă“. Acest şarpe însĕ era o ...viperă veninósă. Românul nu avea grijă de ...muşcătura dela mână ci puse capul viperei ...sub picior, sdrobindu-l. A doua ḑi însĕ i-s'a ...umflat mâna tótă, culcându-l la pat. A treia ...ḑi fù chiămat un medic, dér puţină nădejde ...e mai légă de viéţa lui. —

—o—

Nou cutremur de pământ în Laibach. ...bia şĭ-au venit în orĭ locuitorii oraşului ...Laibach în urma cutremurului dela înce-...putul verei, şi acum telegratul ne aduce ...vestea, că un nou cutremur de pământ s'a ...simţit pe acele locurĭ. Alaltăerĭ cam pe la ...opt óre séra s'a mişcat pământul în urma unei ...unduiturĭ puternice, dér scurte. Pagube, ...afară de unele vătĕmărĭ de coperişe nu ...s'au întêmplat.

—o—

Scrierĭ „agitatorice“ oprite. Ministrul ...de comerciu ungar, la recercarea ministru-...lui de interne, a ordonat confiscarea unei ...broşurĭ apărute în Bucurescĭ, ce conţine ...vorbirile lui Dimitrie *Sturdza*, precum şi o ...scriere volantă apărută în Chichinda-mare ...sub titlul „*Uszpomena za narodni Kongress u Budinpesti*“, pe motiv, că ar fi de conţi-...nut agitatoric şi duşmănos faţă cu statul. ...Contra redactorului scrierii din Chichinda-...mare procurorul de stat a intentat toto-...dată şi proces de pressă.

—o—

Avis de concert. Cum aflăm, d-şóra *Ella Gmeiner*, conservatoristă din Lipsca, ...va da un concert în Braşov în jumĕtatea a ...doua a lunei curente. Numita conservato-...ristă este o cântăréţă talentată, decĭ atra-...gem atenţiunea publicului asupra acestui ...concert interesant.

—o—

O specialitate austriacă. Paţienţilor de sto-...mac se recomandă prafurile veritabile ale lui Moll ...ca un medicament deja aprobat şi forte bun, ...pentru digestiune. 1 Cutie 1 fl. Se póte căpĕta ...ḑilnic prin postă dela farmacistul A. *Moll*, li-...ferant al curţii imp. şi r. din *Viena*, Tuchlauben ...9. In farmaciile din provincià sĕ se céră es-...pres preparatele lui Moll provĕḑute cu subscrierea ...şi marcă de contravenţie.

Sĕrbările dela Şimleu.

(Fine.)

V. Inaugurarea esposiţiei de lucrurĭ fe-...meescĭ s'a sĕvĕrşit tot în 11 August la 4 ...óre d. a. Esposiţià de acest fel Românii ...Sĕlăgenĭ până acuma încă n'au arangiat. ...Trei odăi spaţióse erau pline cu escelen-...tele obiecte espuse; preţul de întrare era ...10 cr. Străinii din Şimleu şi giur mult au ...admirat acéstă frumósă esposiţiă.

Obiecte espuse de-altfel n'au fost nu-...mai din Sĕlagiu. Cu totul erau aprópe la ...1000 bucăţĭ, tot lucrurĭ de mână femeescĭ, ...ca ţesĕturĭ, cusăturĭ, brodării etc. După bi-lete, ce atêrnau de obiecte, mi-am şi în-sĕmnat câteva nume: Veturia Budişan n. Liscan din Pria; Marieta Iernea din Leta mare; Elena Cosma din Marin; Maria Lazar n. Lăpuştean din Şimleu; Teresia Băliban n. Bran din Acâşĭ; Aurelia Mircea din Bogdaua; Emilia Bran din Ţeghea; Cornelia Vaida din Cristelec; Regina Bohăţĕl n. Lengyel din Supurul de sus; Veronica Pop n. Laslofi din Babţa; Elena Butean n. Bran din Supurul de jos; Cornelia şi Sabina Maniu din Şimleu; Elena Mica din Odorhei; Silvia Filip din Stircĭ; Cornelia Delei din Pericei, Eugenia Lengyel din Cornĭ; Emilia Orian din Cizer; Cornelia Cristea din Giurtelec, şi multe altele.

La înaugurare asemenea a luat parte public numĕros; de-altfel salele în tot decursul ḑilei erau îndesuite de privitorĭ. D-na Presidentă a ţinut o vorbire acomodată, ér Vicarul Barbolovicĭ a vorbit despre folosul, ce aduce industria de casă, şi a condamnat cu asuprime *luxul*.

Se spune, că esposiţia a fost visitată de peste 1000 persóne.

S'a instituit şi un juriu pentru împărţirea premielor. Precum am înţeles, premiate au fost: D-şórele *Sabina şi Cornelia Maniu* din Şimleu pentru brodĕrii, cu 2 galbinĭ; D-na *Victoria Budişan* n. *Liscan* din Pria pentru ţesĕturĭ, cu 2 galbinĭ; D-na *Maria Lazar* n. *Lăpuştean* din Şimleu pentru brodĕrii, cu 1 galben; D-şóra *Elena Mica* din Odorhei pentru ţesĕturĭ, cu 1 galbin; D-na *Veronica Opriş*, cu 1 galben.

Ca de obiceiu în astfel de casurĭ, aşa şi aicĭ împărţirea premielor a dat nascere şi la óre-care nemulţumirĭ. Se ḑice adecă, că juriul n'ar fi ţinut în de-ajuns sémă de frumósa vorbire a D-lui Vicar, care a condamnat luxul, pe când obiectele premiate se ḑice, că ar aparţiné mai mult între articulii de lux. De-altmintrelea în astfel de casurĭ întot-déuna e fórte greu de-a afla cumpĕna cea adevĕrată. Fapt este, că s'au împărţit şi premii de câte 1 taler între mai multe ţĕrance române, precum şi diplome de recunoscinţă.

Lucrurile de mână ale fetiţelor dela şcóla susţinută de „Reuniunea femeilor române sĕlăgene“ au fost espuse într'o sală separată, carĭ asemenea au fost fórte frumóse.

După înaugurarea esposiţiei, a urmat la órele 8 séra:

VI. Concertul şi balul, carĭ s'au ţinut în sala teatrului din Şimleu, — o sală, care de astă-dată de-ar fi fost de două-orĭ mai mare, şi totuşĭ nu ar fi încăput cele 700 de persóne, ce-ar fi dorit sĕ-şĭ petrécă. Mulţĭ nicĭ pe la uşĭ n'au mai putut ajunge, ci trebuiră sĕ se îndestuléscă cu cele ce le spuneau alţii despre cele ce se petreceau înlăuntru.

Programa concertului a fost următórea:

1) „Sântă ḑi de libertate“, cântată cu multă dibăcià de corul tinerimei, compus cu deosebire din bravii clericĭ gherlanĭ. Corul a fost mult aplaudat; 2) Potpourĭ classic, piano-solo de D-na Laura Borbola, după care au urmat multe cântărĭ românescĭ. D-na Laura Borbola a dat nóuĕ probe de frumosul sĕu talent în arta musicală, încântând publicul. Prin o schimbare a programei a urmat în locul al 3-lea). „Dómna Ana“ de Alexandri, care a fost bine declamată de d-ra Elena Mica; 4) „Serenadă“ de G. cav. de Flondor, cântată frumos de corul tinerimei; 5) „Cântec de fericire“ de I. Mureşianu, cântat solo de D-na Victoria Carşai, acompaniată la pian de D-şóra C. Maniu. D-na Carşai a fost furtunos aplaudată împreună cu D-şóra Maniu; 6) Despot Vodă, de V. Alexandri, care a fost minunat declamat de d-l Victor Vaşvári, încât aplausele păreau a nu mai avé sfîrşit; 7) „Marşul cântăreţilor“ de V. G. Porumbescu, cântat atât de însufleţitor de corul tinerimei. La stăruinţa publicului, acest punct a fost repetat.

Balul asemenea ar fi reuşit fórte bine, décă sala de dans nu ar fi fost pentru acum din cale afară mică. La jocurile de colónă erau înşirate câte 200 părechĭ. In pausă 21 tinerĭ îmbrăcaţĭ în costume naţionale au jucat în admirabil tact „Căluşerul“ şi „Bătuta“ sub conducerea d-lui Augustin Moldovan.

După acésta a urmat *tombola*, sorţindu-se obiectele oferite în favorul „Reuniunei femeilor române sĕlăgene“; din acésta érăşĭ a încurs o sumă considerabilă în favorul Reuniunei.

La bal am vĕḑut între altele pe D-nele: Maria Barbolovicĭ (Şimleu), Clara Maniu n. Coroian (Şimleu), Maria Cosma n. Dragoş (Supur), V. Pop (Zĕlau), Aurelia Dr. Pop n. Cosma (Oradea-mare), vĕd. Filip (Supur), Laura Bran n. Vancai (Ţeghea), Ana Mica (Odorhei), Bran (Benefalĕu), Elena Butean n. Bran (Supur), Pop (Unimăt), Terezia Băliban (Acâş), Regina Bohăţĕl n. Lengyel (Supur), Veronica Pop (Babţa), Coste (Pecei), Lemeni (Gherla), Vaida (Cristelec), Hoblea (Cig), Sima (Pericei), Lazar (Şimleu), Vicaş (Hidig), Budişan (Pria), Tămaş (Giurgiu), Carşai (Blaşiu), Borbola (Sătmar), Iernea (Letamare), Dr. Pop (Năsĕud), Filip (Stîrcĭ), Pop (Recea), Cristea (Giurtelec), Ilieş (Boo-şa-română) şi multe altele, ale cărora nume mi-au scăpat. Dintre D-şóre: I. Mica (Odorhei), Marieta Iernea (Leta-mare), Emilia Bran (Ţeghea), Sabina şi Cornelia Maniu (Şimleu), Elena Cosma (Marin), Vaida (Carastelec), Delei (Pericei), Tămaş (Giurgiu), Filip (Stîrcĭ), Cornelia Cristea (Giurtelec), Mircea (Bogdand), Caba (Chend), Labo (Bogdana), Pop (Şimleu), Pop (Ortelec), Târnovan (S. Lazar) şi încă vreo 100 altele.

Sĕlagiu, August 1895.

Dr.

DIVERSE.

Averea conţilor Badeni. In anii 1860 era la teatrul german din Budapeste o cântăréţă estraordinar de frumósă, domnişóra Wierer. Tot în acelaşĭ timp veni la Budapesta un regiment galiţian, la care se afla un căpitan, contele Mir. Acesta se amoresă în frumósa actriţă şi o luà de soţiă. Merseră îndată după aceea în patria contelui, şi lumea uită de frumósa Wierer, până când deodată se anunţă prin ḑiare scirea, că contele Mir a murit şi a lăsat tótă averea sa de mai multe milióne soţiei sale. Contele Mir era cunoscut, ca un om estravagant, cu mult mai bĕtrân, decât soţia sa; cu tóte acestea însĕ ei duseră împreună o viéţă de model. Familia contelui, se înţelege, desaprobă căsĕtoria lui, însĕ bunătatea şi graţiositatea femeii frumóse învinse animositatea familiei, care în anii din urmă o privea, ca pe o membră a sa. Mai ales ambii ei nepoţĭ, conţii Stanislau şi Kasimir Badeni (viitorul ministru-preşedinte austriac), se purtau cu fórte mare reverinţă faţă de dênsa, cu tóte că la mórtea unchiului lor, care lăsà tótă averea soţiei sale, ei deodată se treḑiră în cea mai mare miseriă. Cine póte însĕ descrie mirarea conţilor şi a întregei lumĭ, când frumósa vĕduvă declarà, că ea nu scie, ce sĕ încépă cu bunurile cele marĭ şi cu fabricele moştenite, şi că, după-ce nu mai are de gând sĕ se mărite încă odată, dăruesce întréga avere colosală moştenită, nepoţilor ei, conţilor Stanislau şi Kasimir Badeni. Astfel se întêmplà, că astăḑĭ fiă-care dintre fraţii Badeni are câte un venit anual de 300,000 fl.

Intórcerea din Lourdes. O mulţime de pelerinĭ, preoţĭ credinciosĭ, bolnavĭ, unii neavênd altă ţintă decât petrecerile, — ér alţii, întunecaţĭ, cu membrele slăbite şi paralisate, — se îngrămădeau acum câtă-va vreme în gara din Orleans plecând spre Lourdes. Acéstă lume, voiósă în genere, căcĭ şi acei triştĭ nutreau speranţele frumóse, se întorcea acum câte-va ḑile. Intórcerea nu avea de fel aspectul plecărei. Afluenţa în gară era aceeaşĭ, dér impresiunile ce'ţĭ sugera acum acéstă mulţime, erau cu totul altele. Cei sănĕtoşĭ, se coboriau repede din vagóne, se urcau în trăsurĭ şi se îndreptau veselĭ către căminele lor, în sînul familiilor, carĭ, fericite, îi aşteptau cu nerăbdare. Cei nenorociţĭ, bolnavĭ şi infirmĭ, iţĭ făceau impresiunile cele mai durerose. Pe ei nu'i aştepta nimenĭ, séu, décă îi aştepta cine-va, apoi aşteptarea acésta era aprópe nehotă...tă. Cine scie câţĭ din ei nu şĭ-au sfîrşit su...erinţele în cimitirele din Lourdes! Şi acum acei dintre dênşii, carĭ s'au mai putut rei...órce, sĕ ţîrăe în-cet, cei sĕrmanĭ se radi... istoviţĭ de ziduri, aşteptând sosirea u... mame, unui frate séu a unui amic, care ... ajute a-se duce acasă. Pe timp de do... spre-ḑece césurĭ consecutive, trenurile a...dus un numĕr imens de persóne — óme... femei şi copii — din pelerinagiu. Tren... se succedau din oră în oră. Cel mai i... tant din aceste şirurĭ de trenurĭ, era „...nul alb“, tren special pentru bolnavĭ. E... mai mult de trei sute de bolnavĭ. Aspectu acestor nenorociţĭ, cu feţele uscate şi palide, cu ochii triştĭ şi măriţĭ de suferinţă, era într'adevĕr de plâns. Ei inspirau celor ce-i vedeau tîrîndu-se pe uliţĭ, încet şi dureros, vederĭ triste şi aducĕtóre de milă.

Osĕmintele dela Villebon. Sunt vre-o două săptĕmânĭ de când, la Villebon, pe o bucată de pământ situată la o depărtare de patru metri de ţĕrm, unde pescarii au obiceiul de a-se aşeḑa spre a'şĭ confecţiona undiţele lor, — unui pescar, care pescuia în linişte aşeḑat pe marginea acestui uscat, i-se părù, că simte ceva móle, pe când cerca sĕ facă o grópă în pământ. El, săpând mai bine, dete peste o bucată de stofă. Apoi, mai departe, dete peste o tunică, în care se afla o pipă şi un cuţit, apoi tunicĭ mai multe, osĕminte omenescĭ, tibii, peronee, craniurĭ. Acésta produse o mare emoţiune printre pescarĭ. Nu mai încape îndoială, că mai mulţĭ ómenĭ erau îngropaţĭ în acest loc. Comisarul de poliţie din Mendon fù înscinţat imediat de acéstă funebră descoperire. El puse sĕ se scótă îndată tóte osĕmintele omenescĭ, ce s'au găsit acolo, umplêndu-se de-o-camdată două panere. Apoi, bănuindu-se, că nu s'au scos tóte osĕmintele, ce se găsesc la Villebon, ḑilele trecute, făcêndu-se nouĕ săpăturĭ, s'au mai scos diferite óse, centurĭ, bucăţĭ de stofă albastră şi un buton, pe care stau scrise cuvintele *garde* şi *république*. Se crede a fi în faţa soldaţilor împuşcaţĭ pe vremea încunjurărei Parisului, séu în faţa federaţilor asasinaţĭ pe timpul Comunei. Se crede, că aceste osĕminte se vor îngropa la un loc, într'un cimiter, — ér mormêntul acesta comun va fi împrejmuit cu un grilaj de fier.

Unde sĕ căutăm aurul? — Când vor trece frigurile sud-africane, lumea va pricepe, că adevĕrata ţĕră a aurului nu e de loc acolo, unde'l caută aḑĭ, ci în Alaska. După iddicaţiunile şi părerile emise de geologĭ, sunt 70—80 mile englese, unde aurul se găsesce în abundanţă. Unii savanţĭ pretind, chiar, că straturile aurifere merg mai departe şi se întind d'alungul Canadei şi a Americei de Nord, începênd dela cercul arctic şi terminându-se la Mexic. De remarcat este, că mica esploataţiune stabilită în Alaska (la Yukon), a dat în 1894 aprópe 1,200,000 lei aur.

Literatură.

A apărut

„Merceologia şi Technologia pentru scólele comerciale, profesionale şi studiu privat“, de prof. *Arseniu Vlaicu*, Braşov. Tiparul tipografiei Archidiecesane din Sibiiu, 1895. Acest op de mare şi netăgăduită valóre se estinde pe 895 pagine, cuprinḑênd 57 colĭ de tipar compres şi legibil, avênd şi o mulţime de ilustraţiunĭ. O lucrare de feliul acesta n'a apărut până acum în limba românéscă. Preţul 5 fl. v. a. Se află de vênḑare la Libräria N. Ciurcu din Braşov. La acéstă meritósă lucrare vom reveni cu altă ocasiune, mărginindu-ne de astă-dată a atrage atenţiunea publicului asupra ei.

*

Povestirĭ de *Petra-Petrescu* à 80 cr. francate. De vênḑare la administraţia nóstră.

Proprietar: **Dr. Aurel Mureşianu.**

Redactor responsabil: **Gregoriu Maior.**

Henneberg-Seide

— nur ächt, wenn direkt ab meinen Fabriken bezogen, — schwarz, weiss und farbig, von **35 kr.** bis **fl. 14.65** p. Meter — glatt, gestreift, karriert, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 versch. Qual. und 2000 versch. Farben, Dessins etc.), **porto- und steuerfrei ins Haus.** Muster umgehend. Doppeltes Briefporto nach der Schweiz.

Seiden-Fabriken
G. HENNEBERG
(k. u. k. Hofl.) **Zürich.**

Cursul la bursa din Viena.

Din 3 Septemvre 1895.

Renta ung. de aur 4%	122.65
Renta de coróne ung. 4%	99.95
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½%	124.25
Impr. căil. fer. ung. în argint 4½%	103.—
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	122.—
Bonuri rurale ungare 4%	98.25
Bonuri rurale croate-slavone.	98.75
Imprum. ung. cu premii	158.50
Losuri pentru reg. Tisei și Segedin.	147.50
Renta de hârtie austr.	101.20
Renta de argint austr.	101.45
Renta de aur austr.	122.90
Losuri din 1860	155.—
Acții de ale Băncei austro ungară.	1061.—
Acții de-ale Băncei ung. de credit.	490.25
Acții de-ale Băncei austr. de credit.	409.25
Napoleondori.	9.58
Mărci imperiale germane	59.05
London vista	120.80
Paris vista	47.80
Rente de coróne austr. 4%	101.30
Note italiene.	45.55

Cursul pietei Brasov.

Din 4 Septemvre 1895.

Bancnote rom.	Cump.	9.56	Vênd.	9.58
Argint român.	Cump.	9.50	Vênd.	9.55
Napoleon-d'ori	Cump.	9.58	Vênd.	9.61
Galbeni	Cump.	5.63	Vênd.	5.68
Ruble rusesci	Cump.	128.½	Vênd.	—.—
Lire turcesci	Cump.	10.83	Vênd.	—.—
Mărci germane	Cump.	59.—	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%		100.75	Vênd.	101.75

Anunciuri
(inserțiuni și reclame)

Suntŭ a se adresa subscrise, administratiuni. In casul publicării unui anunciu mai mult de odată se face scădĕmênt, care cresce cu cât publicarea se face mai de multe-ori.

Administr. „Gazeta Trans."

☛ Numere singuratice à 5 cr. se potŭ cumpĕra în din „Gazeta Transilvaniei" librăria **Nicolae Ciurcu.**

Prafurile-Seidlitz ale lui Moll

Veritabile numai, décă fiăcare cutiă este provĕdută cu marca de apĕrare a lui A. Moll și cu subscrierea sa.

Prin efectul de lecuire durabilă al **Prafurilor-Seidlitz de A. Moll** în contra greutăților celor mai cerbicóse la **stomach și pântece**, în contra cârceilor și acrelei la stomach, **constipațiunei cronice**, suferinței de ficat, **congestiunei de sânge**, haemorhoidelor și a celor mai diferite **bóle femeesci** a luat acest medicament de casă o rĕspândire, ce cresce mereu de mai multe decenii încóce. — **Prețul unei cutiioriginale sigilate 1 fl. v. a.**

Falsificațiile se vor urmări pe cale judecătorescă.

Franzbranntwein și sare a lui Moll.

Veritabilŭ numai, décă fiecare sticlă este provĕdută cu marca de scutire și cu plumbul lui **A. Moll.**

Franzbranntwein-ul și sarea este fórte bine cunoscută ca un **remediu poporal** cu deosebire prin tras (frotat) alină durerile de **șoldină și reumatism** și a altor urmări de rĕcélă. **Prețul unei sticle-originale plumbate 90 cr.**

Apă de gură-Salicyl a lui Moll.

(Pe basa de natron Acid-salicilicŭ)

La întrebuințarea ḑilnică, cu deosebire importantă pentru copii de orĭ-ce etate și adulți, asiguréză acéstă apă de gură conservarea sănĕtósă și mai departe a dinților. **Prețul sticlei provĕdute cu marca de apĕrare a lui A. Moll 60 cr.**

Trimiterea principală prin

Farmacistul A. MOLL,
c. și r. furnisor al curții imperiale Viena, Tuchlauben 9

Comande din provincià se efectuéză ḑilnic prin rambursă postală.

La deposite sĕ se cérĕ **anumit** *preparatele provĕdute cu iscălitura și marca de apĕrare a lui A. MOLL.*

Deposite în Brașov: la d-nii farmaciștĭ **Ferd. Jekelius, Victor Roth, Franz Kellemen și Ed. Kugler,** engros la **D. Eremia Nepoții, J. L. & A. Hesshaimer, Teutsch & Tartler, Fritz Geisberger.** 29—52.

Avis!

Prenumerațiunile la **Gazeta Transilvaniei** se potŭ face și rĕ ori și când dela 1-ma și 15 a fiă-cărei luni.

Domnii, ce se abonéză din nou, sĕ binevoiască a scrie adr lămurit și sĕ arate și posta ultimă. **Administrat. „Gaz. Tran**

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Mai 1895.

Budapesta — Predeal

Tren de persón.	Tren accel.	Trenŭ român expr.	Tren de persón.	Tren accel.				Tren de persón.	Tren accel.	Tren de persón.	Tren român expr.	Trenŭ de persón.
10—	8.05	8 05	8.05	2.15	pl.	Viena	sos.	3.—	1 55	1.55	7.20	6.25
8.30	2.15	1 55	5.45	9.15		**Budapesta**		5.45	7.25	7.—	1.50	8.10
11.31	4 23	3.56	9 27	11.12		Szolnok		2.29	5.23	3 50	11.44	4.43
2.—	5.55		11 53	12.55		P. Ladány		12.05	3.46	1.21	10.03	2.17
3.42	7.08		1.48	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.		2.26	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15		2.16	2.20	pl.		sos.		2.19	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43		3 03	2.50		Mező Telegd			1.52	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18		3.45	3 26		Rév			1.26	9.30	7.48	10.13
5.43			4 06			Bratca				9.10		9.50
6.32	9.07		4.53	4 17		Ciucia		5.40	12.47	8.31	7.08	9.19
7.16	9.37		5.32	4.50		B.-Huiedin		4.52	12.17	7.53	6.39	8.37
8.07			6.24			Ghârbău		2.55		6.53		7.37
8 34	10.37		6 59	5 55	sos.	Clușiu	pl.	2.—	11.01	6 14	5.25	7.—
8.49			8 40	6.11	pl.		sos.	5.45	10 45		4.48	6.45
9.06			9 08	6.27		Apahida		5.18			4.23	6.27
10.14			10 40	7.27		Ghiriș		3.53	9.23		3.—	5.21
10.32			11.25	7.50		Cucerdea		3.06	8.49		2.00	4.47
10.59			11 54			Uioara		2.48			2.—	4.31
11.07			12.04			Vințul de sus		2.40			1.51	4.24
11.31			12.34	8.17		Aiud		2.11	8 23		1.23	4.03
11.48			1.—	8.33	sos.	Teiuș	pl.	1.45	8.06		12.54	3.42
12.25		11.40	1 40	8.38	pl.		sos.	1.10	7.59			2.49
12.52		11.55	2.17			Creciunel		12.39				2.24
1.06			2.35	9 09		Blașiu		12.24	7 30			2.10
1.37			3.14			Micăsasa		11.48				1.38
1.52		1.—	3.34	9.42	sos.	Copșa-mică	pl.	11.29	6 56			1.18
2.13		1.02	3 49	9.44	pl.		sos.	11.14	6 54			1.01
2.32			4.11	9.59		Mediaș		10.55	6.41			12.46
3 04		1.39	4 48	10 22		Elisabetopol		10.21	6 20			12.16
3.47		2.13	5 27	10.51		Sighișóra		9.42	5 53			11.39
4.09		2.28	6 10	11.12		Hașfaleu		9.13	5.33			11.17
5 34		3.30	7.50	12.26		Homorod		7.45	4 27			10.02
6.12			8.30	12.58		Agoștonfalva		7.03	3.53			9.22
6.41		4.16	9.03	1.15		Apșța		6.36	3.37			8.57
7.16			9.38	1.34		Feldióra		5.58	3 16			8.23
8.—		5.07	10.25	2.09	sos.	Brașov	pl.	5.08	2.45			7.43
	11.—	5.14		2 19	pl.		sos.	7.01	2.18		10.26	7.01
	12.26	5 59		3.01		Timiș		6 —	1 42		9.39	6.—
	1 11	6 29		3 31		**Predeal**		5 11	1.12		9.12	5.11
	8 30	11 25		9.30	sos.	Bucuresci	pl.		8.35		5.35	

Ghiriș ŭ — Turda

Trenŭ de persón.	Trenŭ mixtŭ	Trenŭ mixtŭ	Trenŭ de persón.			Trenŭ de persón.	Trenŭ mixtŭ	Trenŭ mixtŭ	Tren de persón.
7 33	11.—	4.—	10.19		Ghiriș	5.10	10.30	3.30	9.
7.53	11.20	4-20	10.39		Turda	4.50	10.10	3.10	8.

Copșa-mică — Sibiiu — Avrigŭ — Făgărașŭ

Trenŭ de persón.	Trenŭ de persón.	Trenŭ mixtŭ					Trenŭ mixtŭ	Trenŭ de persón	Tren de persón
2.20	11.34	7.10		pl.	Copșa mică	sos.	9.34	6.20	12.
3.57	1.03	8.59			Ocna		8.11	5.12	11.
4.19	1.25	9.15		sos.	Sibiiu	pl.	7.44	4 49	10.
4 36	1.46			pl.		sos.	7.28		8.
6.16	3.31				Avrig		6.02		6.
8.42	6.08			sos.	Făgăraș	pl.	3.28		4.

Simeria (Piski) — Hunedóra

Trenŭ mixtŭ	Trenŭ mixtŭ	Trenŭ mixtŭ	Trenŭ mixtŭ			Trenŭ mixtŭ	Trenŭ mixtŭ	Trenŭ mixtŭ	Tren mix
6.15	11.35	4.25	10.29		Simeria	4.50	10.25	3.10	8.
6.38	11.54	4.48	10.46		Cerna	4.34	10.05	2.54	8.
7.13	12 20	5.23	11.12		Hunedóra	4.10	9.38	2.30	7.

Brasov — Zêrnești

Trenŭ mixtŭ	Trenŭ mixtŭ	Trenŭ mixtŭ				Trenŭ mixtŭ	Trenŭ mixtŭ	Tren mix
8.35	4.55	9.15			Brașov	7.36	1.29	8.
10.28	6.36	10.35			Zêrnești	6.06	12.05	7.

Mureș-Ludoș - Bistrița

4.—	9.10	4.20			Mureș-Ludoș	6.46	7.21	
7 07	1.01				Țagu-Budatelicŭ		4.15	
9.59	4.55				Bistrița		1.16	

Arad — Timișóra

6.20	11.30	5.			Aradŭ	10.43	3.44	10.
7.08	12.47	6.14			Vinga	9.42	2.40	10.
8.01	2.05	7.39			Timișóra	8.20	1.12	8.

Cucerdea — Oșorheiu — Regh.-săsesc.

Trenŭ mixtŭ	Trenŭ de persón.	Trenŭ de persón.	Trenŭ de persón				Trenŭ de persón.	Trenŭ de persón.	Trenŭ de persón.	Trenŭ mixtŭ
2.25	8.10	3.11	8.59	pl.	Cucerdea	sos.	7.41	2.36	8.31	1.18
3 14	8.51	3.52	9.40		Ludoșŭ		7.03	1.58	7.43	12.32
5.07	10.27	5.26	11.11	sos.	Oșorheiu	pl.	5.30	12.25	5.50	10.35
5.40	10.42	5.36		pl.		sos.	5.18	9.25	5.04	10 —
7.19	12.21	7.19		sos.	Regh.-săs.	pl.	3.50	7.49	3.25	8:25

Careii-mari — Zelău

Trenŭ mixtŭ	Trenŭ mixtŭ		Trenŭ mixtŭ	Trenŭ mixtŭ
5.30	4.15	Careii-mari	9.06	7.—
10.17	9.18	Zelău	4.20	3.01

Sighișóra — Odorheiu-sĕcuesc.

Trenŭ mixtŭ	Trenŭ mixtŭ		Trenŭ mixtŭ	Trenŭ mixtŭ
3.22	11.08	Sighișóra	9.51	5.
6.20	1.59	Odorheiu-sĕcuesc.	7.15	3.—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. — Numerii încuadrați cu linii mai negre însemnéză órele de nópte.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Tipografia A. Mureșianu, Brașov.